

SAĞLIK TEKNİKLERİNİN MESLEK SEÇİMLERİNDE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİN VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞIN ETKİSİ

Gamze YORGANCIOĞLU TARCAN¹

Simge SAMANCI²

Atıf: Yorgancıoğlu Tarcan, G. ve Samancı, S. (2023). Sağlık teknikerlerinin meslek seçimlerinde kişisel özelliklerin ve psikolojik sağlamlığın etkisi. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 329-349. doi:10.17218/hititsbd.1334054

Özet: Sağlık teknikerliği, ülkemizdeki sağlık hizmetlerinin sunumunda oldukça önemlidir. Ancak sağlık teknikerleri bu unvana sahip olduktan sonra bazı fiziksel ve psikolojik sıkıntılar yaşayabilmekte ve bu da mesleği bırakma eğilimini artırmaktadır. Diğer taraftan, psikolojik sağlamlık ve meslek seçimi arasındaki ilişkileri inceleyen fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacı, geleceğin sağlık teknikerlerinin meslek seçimlerinde, kişiliklerinin ve psikolojik sağlamlıklarının etkisini araştırmaktır. Araştırmaya, Ankara'daki bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören 465 sağlık teknikeri adayı katılmıştır. Verilerin toplanmasında "On-Maddeli Kişilik Ölçeği", "Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği" ve "Sağlık Teknikerliğinde Meslek Seçimi Ölçeği" kullanılmıştır. Sağlık teknikerliği mesleğinin seçiminde etkili olan faktörleri ortaya çıkarmak için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Kişilik ölçeğine ilişkin analiz bulgularına bakıldığında, sağlık teknikerliği öğrencilerinin daha az stresli ve daha az kaygılı bireyler oldukları tespit edilmiştir. Stres, kaygı, depresyon gibi psikolojik sorunlarla başa çıkabilme eğilimini temsil eden psikolojik sağlamlıklarının ise düşük olduğu görülmüştür. Diğer taraftan öğrenciler sağlık teknikerliği mesleğini, ilgi alanlarına ve yeteneklerine uygun bulmaktadırlar. Sağlık teknikerliği öğrencilerinin kişilik özellikleri, psikolojik sağlamlıkları ve mesleği seçme eğilimleri arasındaki ilişkilere bakıldığında ise kişilik alt boyutlarından dışadönüklük ve uyumluluk boyutlarının, meslek seçiminde pozitif anlamlı etkiye sahip olduğu, diğer taraftan psikolojik sağlamlığın, meslek seçiminde negatif anlamlı etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Dışadönük, uyumlu, fakat düşük psikolojik sağlamlığa sahip bireylerin sağlık teknikerliği mesleğini tercih ettikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Teknikeri, Meslek Seçimi, Kişilik, Psikolojik Sağlamlık

The Effect of Personal Characteristics and Psychological Resilience on Health Technicians' Career Choices

Citation: Yorgancıoğlu Tarcan, G. ve Samancı, S. (2023). The effect of personal characteristics and psychological resilience on health technicians' career choices. *Hitit Journal of Social Sciences*, 16(2), 329-349. doi:10.17218/hititsbd.1334054

Abstract: Health technician profession is very important in the delivery of health services in our country. However, after obtaining the title of health technician, individuals may experience certain physical and psychological difficulties, which can lead to a tendency to leave the profession. On the other

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Submitted: 29.07.2023

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 24.11.2023

¹ Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, gamze@hacettepe.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0002-5710-9547> | <https://ror.org/04kwvgz42>

Assoc. Prof. Dr., Hacettepe University, Faculty of Economics and Administration Sciences, Department of Health Management, gamze@hacettepe.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0002-5710-9547> | <https://ror.org/04kwvgz42>

² Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, simge_atakli@hacettepe.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0002-1284-381X> | <https://ror.org/04kwvgz42>

Corresponding Author, Asst. Prof. Dr., Hacettepe University, Vocational School of Health Services, Department of Medical Documentation and Secretaryship, simge_atakli@hacettepe.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0002-1284-381X> | <https://ror.org/04kwvgz42>

hand, there are not many studies examining the relationships between psychological resilience and career choice. The aim of this study is to investigate the influence of personality traits and psychological resilience on the career choices of future health technicians. A total of 465 prospective health technicians participated in the study, enrolled in the health services vocational school of a state university in Ankara. "Ten-Item Personality Scale", "Short Psychological Resilience Scale" and "Occupational Choice in Health Technician Scale" were used to collect data. Simple linear regression analysis was applied to reveal the factors affecting the selection of the health technician profession. When analyzing the findings related to the personality scale, it has been determined that health technician students are individuals with lower levels of stress and anxiety. Their psychological resilience, representing the tendency to cope with psychological issues such as stress, anxiety, and depression, was found to be low. On the other hand, students perceive the health technician profession as suitable for their interests and abilities. When examining the relationships between the personality traits, psychological resilience, and career selection tendencies of health technician students, it was found that the personality dimensions of extraversion and agreeableness had a positive significant effect on career choice, while psychological resilience had a negative significant effect on career choice. It has been determined that individuals who are extrovert and adaptable, but with low psychological resilience prefer the profession of health technician.

Keywords: Health Technician, Career Choice, Personality, Psychological Resilience

1. GİRİŞ

Bireyi toplumsal yaşamda konumlandırarak, onun kimlik ve mesleki statüsünün oluşmasında kritik rol oynayan meslek seçimi, yalnızca bireysel gelişim için değil, aynı zamanda topluma sunduğu ekonomik, sosyal ve kültürel dışsal katkı sebebiyle de büyük önem taşımaktadır. Meslek seçimi, bireyin geleceğine yönelik meslek alternatifleri arasından farklı kişisel, durumsal ya da örgütsel faktörleri göz önünde bulundurarak seçim yapması şeklinde tanımlanmaktadır (Agarwala, 2008; Price, 2009). Covid-19 döneminde yaşanan olumsuzluklar özellikle en fazla ihtiyaç duyulan zamanda sağlıkla ilgili mesleklere olan ilgiyi olumsuz yönde etkilemiştir (AL-Abrow ve diğerleri, 2021). Diğer taraftan salgın döneminde dünya genelinde yaşanan sağlık personeli kıtlığı sebebiyle sağlıkla ilgili meslekleri tercih eden bireylerin kalıcı olmalarının önemi fark edilmiştir (Wu ve diğerleri, 2015). Bu bağlamda sağlık sistemi içerisinde hastaya doğrudan hizmet veren sağlık teknikerleri, sağlık hizmet sunumunun önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Holik ve diğerleri, 2022). Oldukça farklı alanlarda hizmet veren sağlık teknikerleri, sağlık sistemindeki çarkların kusursuz çalışabilmesi için farklı pek çok alanda sağlık hizmeti sunumunu güçlendiren, gizli kahramanlardır.

Son yıllarda, bireylerin meslek seçimini etkileyen faktörler üzerine farklı araştırmalar yapılmıştır (Kleine ve diğerleri, 2021; Whiston ve diğerleri, 2017). Gelecekteki kariyer yolunun keşi açısından bireyin kendisine uygun meslek seçimini yapılabilmesi oldukça önemli olmakla birlikte, hala öncüllerine ve sonuçlarına ilişkin bilgiler yetersizdir (Kleine ve diğerleri, 2021). Bu bağlamda sağlık sisteminde önemli bir yere sahip olan geleceğin sağlık teknikerlerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin saptanmasının, meslek hayatlarında kalıcılıklarının belirlenmesinde faydalı olacağı düşünülebilir.

Bireyin kendine en uygun meslek seçimini yaparken, belirleyici kriterlerden biri kişiliktir (Atli ve Kaya, 2017). Kişilik, bir bireyi diğerlerinden farklı kılan, bireyin doğuştan sahip olduğu ve sonradan kazandığı özellikleridir (Özdemir ve diğerleri, 2012). Bu sebeple bireyin gelecekte yapmak istediği işe karar verirken kendini tanıyıp olması, yeteneklerinin ve becerilerinin farkında olması beklenebilir. Kişiliğin, meslek seçimi üzerindeki etkisi rastlantısal değildir ve kişiliğin, meslek seçimi üzerinde son derece önemli etkileri vardır (Demirgil ve Erdem, 2019; Holland,

1959). Bu bağlamda birey ileride yapacağı mesleğe karar verirken, kendine ve gelecekte yaşamak istediği hayata yönelik bir tercihte bulunmaktadır (Xu ve diğerleri, 2022).

Psikolojik sağlamlık, bireyin meslek seçimi üzerinde etkili olan bir diğer faktördür (Bozdağ, 2020). Bireyin ruh sağlığını etkileyecek olumsuz olaylarla başa çıkabilme yeteneğini ifade eder (McAllister ve McKinnon, 2009). Diğer bir ifadeyle psikolojik sağlamlık, bireyin olumsuz olaylar karşısında duygusal kontrolünü elinde tutma derecesidir. Kişi, bu yeteneğe doğuştan sahip değildir ve yaşadığı olaylar sonucunda bu yetenek, değişerek gelişim göstermektedir (Arslan ve diğerleri, 2021). Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin yüksek düzeyde sağlamlığa sahip olması, iş hayatlarına uyum sağlamalarında ve mesleklerinde karşılaşacakları zorlukların yaratacağı stresle baş etmelerinde kendilerine kolaylık sağlaması açısından önemlidir (Wahab ve diğerleri, 2017). Uygulamalı sağlık eğitimi alan öğrencilerin, yeni kavramları öğrenirken ve mesleki becerilerini pratiğe dökerken yaşadıkları zorluklar, psikolojik sağlamlıklarını test etmektedir (Thomas ve Revell, 2016). Bu bağlamda sağlık alanında eğitim alan öğrencilere verilen eğitimin onların psikolojik sağlamlıklarını yükseltecek zorlukta olmasının faydalı olacağı beklenebilir.

Sağlık teknikerliği öğrencilerine odaklanan önceki araştırmalar, öğrencilerin mesleki güdülenmeleri (Gayef ve Sarıkaya, 2012), mesleki yeterlilikleri (Gürbüz ve diğerleri, 2019), mesleğe bakış açıları, kariyer planlama davranışları, eğitim kalitesi gibi çeşitli konuları ele almaktadır (Gayef ve Sarıkaya, 2012; Gürbüz ve diğerleri, 2019; Okur ve Baykal, 2016). Bu çalışmalar, genellikle sağlık teknikerliği öğrencilerinin aldıkları uygulamalı ve teorik dersler sonucunda, gelecekte yapacakları mesleklerine yönelik beklentilerine ve algılarına ilişkin bilgiler sunarken, meslek seçimlerini etkileyen faktörlere yönelik yeterli çalışma yoktur. Spesifik olarak alanyazında, kişilik, psikolojik sağlamlık ve meslek seçimi arasındaki ilişkilerin kapsamlı modellenmesi eksiktir. Alanyazındaki eksikliği gidermek için yapılan bu çalışmada, sağlık teknikerliği öğrencilerinin kimliklerini belirlemelerinde etkili olan kişiliklerini belirlemek, iş yerindeki zorluklar karşısında onların dayanma ve mücadele etme güçlerini ortaya çıkaran psikolojik sağlamlık düzeylerini tespit etmek ve uzun vadede sürdürecekleri sağlık teknikerliği mesleğini seçme eğilimlerini ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Bu bağlamda değişkenler arasında bağlantı kuran bir çerçeveyi değerlendirmek de amaçlanmıştır. Buna ek olarak çalışma, öğrencileri mesleklerine hazırlayan kurumlara ve sağlık kurumlarındaki yöneticilere, öğrencilerin kariyer seçimlerini etkileyen belirleyiciler hakkında çeşitli bilgiler sunmayı da amaçlamaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Meslek Seçimi

Meslek seçimi, bireyin gelecek yaşamı üzerinde olumlu veya olumsuz çeşitli etkilere sebep olabileceği için genç yaşlarda dikkatli verilmesi gereken bir karardır. Bu kararı destekleyen bireysel, sosyal ve kültürel özellikleri tanımak bu nedenle oldukça önemlidir. Bireysel özelliklerin biyolojik (fizyolojik), zihinsel ve sosyal açıdan seçilen mesleğe uyumlu olması, bir taraftan iş tatmini, motivasyon, verimlilik kavramları gibi örgütsel çıktılarla ilişkili olurken diğer taraftan da bireyin stres düzeyi, kaygı, mutluluk, kişisel başarı, prestij gibi içsel değerlerine etkide bulunmaktadır. Genç bir bireyin seçtiği meslek, yaşam biçimini ve yaşamdaki konumunu etkilemektedir (Kuzgun, 2000; Park ve diğerleri, 2022). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için ideal olan, bireyin becerilerini, yeterliliklerini, geleceğe yönelik hedeflerini ve hayattan beklentilerini dikkate alarak, meslek seçimini yapmasıdır (Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Bu sebeple bireyin ileride yapacağı mesleği seçerken, mesleğin gerektirdiği davranışların

yeteneklerine ve becerilerine uygun olup olmadığının araştırılması, önemli bir noktayı oluşturmaktadır (Atli ve Kaya, 2017).

Bireyin meslek seçimiyle ilgili literatürde farklı kariyer teori ve modelleri olmasına rağmen hiçbiri meslek seçimine ilişkin karar alma süreçlerinde yeterli değildir (Park ve diğerleri, 2022). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi modeli (1943), meslek seçiminin temelini oluşturmaktadır (Zysberg ve Berry, 2005). Modele göre, bireyin hayatta kalmak için sistematik olarak sıralanmış fiziksel, güvenlik, sevgi, kabul görme ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Bu beş grupta toplanmış olan ihtiyaçlardan herhangi birini karşılayabilmek için birey gelecekte yapacağı mesleğe karar vermektedir (Park ve diğerleri, 2022). Bu doğrultuda meslek seçimi, mesleki uygunluk motivasyonları ve yaşamsal nedenlere ilişkin motivasyonlar olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır (Önler ve Varol Saraçoğlu, 2010). Mesleki uygunluk, bireyin kişiliğine, bilgi, beceri ve yeteneğine en uygun mesleği seçmesinin önemini ifade ederken, yaşamsal nedenler bireyin seçeceği mesleğin iş garantisi, gelir gibi temel yaşamsal faktörlerin önemine vurgu yapmaktadır.

Meslek seçimi, bireyin ilgi alanından, yeteneğinden, ailesinden, yaşam şeklinden etkilenmektedir (Sarikaya ve Khorshid, 2009). Diğer taraftan Miers ve arkadaşları (2007) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin sağlıkla ilgili meslekleri genellikle başkalarına faydalı olmak amacıyla seçtikleri sonucuna ulaşmıştır. Bunlara ek olarak öğrencilerin, sağlık mesleklerini seçmesinde ekonomik sebepler, diğer bir ifadeyle iş bulabilme garantisi de etkili olabilmektedir (Jirwe ve Rudman, 2012).

2.2. Kişilik ve Meslek Seçimi

Sahip olduğu kişilik özelliklerinin farkında olan, kendini bilen ve tanıyan birey, meslek seçiminde genellikle daha doğru ve bilinçli kararlar vermektedir. Özellikle güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olan bireylerin, meslek seçimi yaparken verdikleri kararlarda daha başarılı oldukları düşünülebilir. Çoğu insanın psikolojik, davranışsal bileşenleri göz ardı ederek yalnızca ticari kaygılarla yaptığı meslekler kazanç olarak bireye dönse de, uzun vadede birey ve ailesine daha önemli boyutlarda etkide bulunmaktadır. Doğru seçimler kişinin yaşamı boyunca herhangi bir özelliği ile çatışmadan iş görmesini ve karşılaştığı sorunları daha kolay çözmeye katkıda bulunabilecektir. Bireyin kendine en uygun mesleği seçebilmesinde, sahip olduğu yeteneklerinin, ilgi alanlarının, değerlerinin ve kişiliğinin farkında olması etkin rol oynamaktadır (Foley ve diğerleri, 2006; Taber ve diğerleri, 2011; Yeşilyaprak, 2012). Woods ve arkadaşları (2010 ve 2013) yaptıkları çalışmalarda bireylerin mesleklerini seçerken, bu mesleklerin sahip oldukları kişilik özellikleriyle uyumlu olması gerektiğini vurgulamıştır. Kişiliğin, meslek seçimi üzerindeki etkileri yazında genellikle beş faktör kişilik özellikleri kullanılarak ölçülmektedir (İspir ve diğerleri, 2019).

Kişiliği irdeleyen beş faktörlü yapı, dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevrotilik ve deneyime açıklık olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır (Costa ve McCrae, 1998; McCrae ve Costa, 1987). Dışa dönüklük, bireyin sahip olduğu sosyal, enerjik, girişken ve konuşkan kişilik yapısını açıklamaktadır (Bono ve diğerleri, 2002). Uyumluluk, başkalarına karşı alçak gönüllü ve ince düşünceli olmayı temel alarak, bireyin yapıcı ve yardımsever kişilik özelliklerini ifade etmektedir (Jugović ve diğerleri, 2012). Sorumluluk, bireyin çalışkan, dakik, planlı, disiplinli ve düzenli kişilik özelliklerine sahip olduğunu göstermektedir (Costa ve McCrae, 1995). Nevrotiklik, bireyin korku, üzüntü, sinirlilik gibi olumsuz duygularla kolaylıkla baş edemeyerek tedirgin, huzursuz, kendine güvensiz ve içe kapanık bir kişilik profili çizmesidir (Basım ve diğerleri, 2009). Son boyut olan deneyime açıklık ise bireyin orijinal, hayal kuran, yaratıcı ve bilişsel yönü ile gelişime açıklığını ifade eden bir kişilik özelliğidir (McCrae ve Costa, 1987; Costa ve McCrae, 1998; Liebert ve Spiegler, 1990).

Yapılan çalışmalar, uyumluluk ve dışı dönüklük seviyeleri yüksek olan bireylerin daha çok takım çalışması gerektiren insan odaklı meslek gruplarını tercih ettiğini göstermiştir (Berings ve diğerleri, 2004). Buna ek olarak sorumluluk seviyeleri yüksek olan bireyler ise genellikle başarı odaklı oldukları için hedeflerini daha net ortaya koymaktadırlar (Basım ve diğerleri, 2009; Piedmont ve diğerleri, 1991). Diğer taraftan duygusal açıdan istikrarsız olan bireyler, hayatlarında yaşadıkları değişimlere açık olmadıkları için kariyer seçimlerinde diğerlerine göre daha fazla zorluk yaşayabilmektedirler (Gati ve diğerleri, 2011).

Alanyazında meslek seçiminin kişilikle de ilişkisine vurgu yapan farklı model ve teoriler de bulunmaktadır. Yaygın olarak kullanılan teorilerden biri Holland'ın (1997) mesleki kişilik kuramıdır (Woods ve Hampson, 2010). Teoriye göre, aynı meslek içerisinde yer alan ve gündelik işleri aynı olan bireylerin, benzer kişilik özelliklerine sahip olması ve dolayısıyla bu kişilerin iş yerinde yaşanan olaylara benzer davranışlar ve tepkiler göstermesi beklenmektedir (Antony, 1998). Sonuç olarak, kendi ilgi alanına uygun mesleği seçen bireyin, seçmeyenlere göre daha yüksek performansla uzun yıllar çalışabilmeleri beklenmektedir (Holland, 1958; 1959; 1996). Kişilik gelişimine ve kariyer seçimine yönelik alanyazındaki bir diğer önemli teori ise Roe ve Lunneborg'un (1990) teorisidir. Roe ve Lunneborg (1990) meslek seçimini, kişilik teorisi ve mesleki sınıflandırma olmak üzere 2 açıdan açıklamaktadır ve teori, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinden ortaya çıkmıştır. Temelde, işin niteliği ile o işi seçen bireyin kişiliği arasında uyum olması gerektiği ileri sürülmektedir (Zysberg ve Berry, 2005).

2.3. Psikolojik Sağlık ve Meslek Seçimi

İş yerinde stresli olaylarla karşı karşıya kalmak, çalışma yaşamının doğal bir sürecidir. Çalışma hayatı içerisinde yer alan pek çok faktör, bireylerin bu süreçte strese girmesini tetikleyebilmektedir. Uzun vadede etkili ve verimli bir iş hayatının, bireyin, stres anındaki zorlu koşullara karşı duygusal ve zihinsel olarak sağlam kalabilmesine bağlı olduğu düşünülebilir. Psikolojik sağlık, bireyin iş yerinde karşı karşıya kaldığı stresli olaylarla başa çıkarak, yaşanabilecek krizlerin hemen ardından kolaylıkla normal davranışlarda bulunabilme becerisini ifade etmektedir (Basım ve Çetin, 2011; Garnezy, 1993). Psikolojik açıdan sağlam bireyler, ruh sağlıklarını bozacak olaylar karşısında sakin ve kontrollü davranmayı başararak, kendilerini koruyabilmekte ve bu olumsuz durumu daha az hasarla atlatabilmektedirler (Kavi ve Karakale, 2018). Ayrıca yüksek psikolojik sağlamlığa sahip bireyler, çalıştıkları kurumun verimliliğine, rekabet gücüne ve etkinliğine doğrudan katkı sağlamaktadırlar (Bozdağ, 2020).

Özellikle öğrencilik hayatında bireyin psikolojik sağlamlığını araştırmak, onların doğru meslek seçimi yapmaları ve mesleklerinde kalıcı olmaları için oldukça önemlidir (Stephens, 2015; Theron, 2013). Çünkü yüksek düzeyde sağlam bireyler, kendileri için doğru olan mesleki hedeflerine daha kolay karar verebildikleri için kariyer memnuniyetleri de daha yüksektir (Alınışık ve diğerleri, 2021; Haar ve Staniland 2016; Özler ve Yeni, 2017). Buna paralel olarak Yang ve arkadaşları (2021) da pandemi ile beraber özellikle gelecekte sağlık sektöründe çalışacak öğrenciler arasında ortaya çıkan meslek seçimine yönelik pişmanlığın, psikolojik sağlamlığı yüksek olan bireylerde daha düşük yaşanabileceğini ileri sürmüştür.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Tasarımı

Çalışmanın amacı, metropol bir bölgede yer alan, sağlık teknikerliği alanında farklı programlara sahip tanınmış bir meslek yüksekokulunda okuyan ve gelecekte sağlık teknikeri unvanına sahip olacak öğrencilerin, psikolojik sağlamlık ile kişilik özelliklerinin sağlık teknikerliği meslek seçimine olan olası etkisini ortaya koymaktır. Bu bağlamda teknikerler üzerinde daha önce çalışılmamış meslek seçimini etkileyen çok boyutlu özelliklerin tanınması ve sağlık hizmetleri sunumunda önemli bir rol oynayan sağlık teknikerliği öğrencilerinin meslek seçimlerinde dikkate alabilecekleri bu çalışma alanyazında önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Araştırmanın evrenini, Ankara'daki bir devlet üniversitesinin iki yıllık eğitim veren, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunun tüm öğrencileri (N=2240) oluşturmaktadır. Araştırmanın uygulandığı meslek yüksekokulu, Türkiye'nin sağlık alanında kurulmuş ilk meslek yüksekokulu olup, aynı rektörlüğe bağlı bir devlet hastanesiyle aynı yerleşke içerisinde eğitim vermektedir. Araştırmada örneklem seçilmeyip, evrenin tamamına ulaşmak hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında öğrencilerden ankete katılmaları dışında herhangi bir istekte bulunulmamıştır.

Çalışmada cevap aranılan sorular aşağıda sunulmuştur:

- 1- Meslek yüksekokulu öğrencileri genel olarak nasıl bir kişiliğe sahiptir?
- 2- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri nasıldır?
- 3- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin kişiliklerinin ve psikolojik sağlamlıklarının, sağlık teknikerliği meslek seçimi üzerinde etkisi var mıdır?

3.2. Ölçüm Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, toplam dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar, öğrenci bilgi formu, on-maddeli kişilik ölçeği, kısa psikolojik sağlamlık ölçeği ve sağlık teknikerliği meslek seçimi ölçeğidir.

3.2.1. Öğrenci Bilgi Formu

Anketin ilk bölümünde katılımcılara ait yaş, cinsiyet, program gibi kişisel bilgiler yer almaktadır. Bu kişisel bilgilere ek olarak, öğrencilerden sağlık teknikerliği bölümünü seçerken çevrelerinden herhangi bir baskıya maruz kaldılar mı, bölümü seçerken kendilerini yönlendiren herhangi bir kişi oldu mu, hastayla birebir temaslarının olup olmayacağını araştırdılar mı gibi sorulara da yanıt vermeleri beklenmiştir. Öğrenci bilgi formu, toplam 15 sorudan oluşmaktadır.

3.2.2. On-Maddeli Kişilik Ölçeği

Gosling ve arkadaşlarının (2003) beş temel kişilik özelliğine (deneyime açıklık, uyumluluk, nevroitiklik, sorumluluk ve dışadönüklük) ilişkin ölçeğin geliştirilmiş bir versiyonu olarak sundukları ve TIPI (Ten Item Personality Inventory) olarak da geçen ölçeğin Türkçeye uyarlanmasını Atak (2013) yapmıştır. 7'li likert tipinde (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=kısmen katılmıyorum, 3=biraz katılmıyorum, 4=kararsızım, 5=biraz katılıyorum, 6=kısmen katılıyorum, 7=kesinlikle katılıyorum) ve 5 boyuttan oluşan kişilik özelliklerinin her biri, iki madde ile açıklanmaktadır ve toplam 10 madde ile ölçülmektedir. Ölçek puanlaması her bir alt boyut için ayrı ayrı hesaplanırken alınan yüksek puanlar, ilgili alt boyutun katılımcılarda sıklıkla görülen bir kişilik özelliği olduğuna işaret etmektedir. TIPI farklı çalışmalarda kullanılmış bir ölçektir ve yapılan bir çalışmada ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları (X²/SD: 2,20, GFI 0,95, AGFI 0,92, CFI 0,93, NNFI 0,91, RMR 0,04 ve RMSEA 0,03) kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur (Akın ve diğerleri, 2016). Atak (2013), TIPI ölçeği alt boyutlarının, Cronbach's Alpha güvenirlik katsayılarını deneyime açıklık alt boyutu için 0,83, uyumluluk alt boyutu için 0,81, nevroitiklik alt boyutu için 0,83, sorumluluk alt boyutu için 0,84 ve dışadönüklük alt boyutu için 0,86 olarak

tespit etmiştir. Bu çalışmada ise tüm ölçek için Cronbach's Alpha değerinin 0,83 olduğu bulunmuştur.

3.2.3. Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

Verilerin toplanmasında Smith ve arkadaşları (2008) tarafından bireylerin psikolojik sağlamlıklarını ölçmek amacıyla geliştirilen ve Doğan (2015) tarafından Türk kültürüne uyarlanan 5'li likert tipindeki (1=hiç uygun değil, 2=uygun değil, 3=biraz uygun, 4=uygun 5=tamamen uygun) psikolojik sağlamlık ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 6 maddelik tek faktör yapısından oluşmaktadır. Öleğkten alınabilecek en düşük puan olan 6, bireylerin düşük psikolojik sağlamlığa sahip olduklarını; en yüksek puan olan 30 ise yüksek psikolojik sağlamlığa sahip olduklarını göstermektedir. Ölçek, literatürde üniversite öğrencilerine yönelik farklı çalışmalarda da kullanılan yaygın bir öleğktir (Gundogan, 2021; Yıldız, 2021). Öleğğin DFA sonuçlarına göre uyum iyiliği değerleri, iyi uyumu (NFI = 0,99, NNFI = 0,99, CFI = 0,99, IFI = 0,99, RFI = 0,97, GFI = 0,99, AGFI = 0,96, RMSEA = 0,05, SRMR = 0,03) göstermektedir (Doğan, 2015). Doğan (2015), öleğğin Cronbach Alpha değerini 0,83 olarak bulmuştur. Cronbach's Alpha değeri bu çalışmada tüm öleçek için 0,81 olarak tespit edilmiştir.

3.2.4. Sağlık Teknikerliği Meslek Seçimi Ölçeği

Araştırmada kullanılan sağlık teknikerliği meslek seçimi öleğği, Önler ve Varol Saraçoğlu'nun (2010) araştırmalarında kullandıkları hemşirelik meslek seçimi öleğğindeki, "hemşire" ifadesinin, "sağlık teknikeri" ifadesine uyarlanmasıyla katılımcılara uygulanmıştır. Sağlık ekibi içerisinde yer alan hemşireler ve sağlık teknikerlerinin yaptıkları işler farklı olsa da, zamanlarının çoğunu hastayla doğrudan temas ederek geçirdikleri için mesleklerinin temelinde benzerlikler bulunmaktadır (Holik ve diğerleri, 2022). Ölçek, Türk kültürüne uygun olarak hazırlanmıştır ve mesleki uygunluk ile yaşamsal nedenler olmak üzere 2 boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipindeki (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kararsızım, 4=katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) öleçek, toplam 17 sorudan oluşmaktadır. Öleğkten alınan puanlar her bir alt boyut için ayrı ayrı hesaplanırken, alınan yüksek puanlar sağlık teknikerlerinin mesleği seçmelerini etkileyen nedenleri ortaya çıkarmaktadır. Ölçek, çalışmanın yapıldığı ülkede farklı çalışmalarda genellikle hemşireler üzerinde kullanılmış bir öleğktir (Alkaya ve diğerleri, 2018). Öleğğin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi Önler ve Varol Saraçoğlu (2010) tarafından yapılmıştır. Tüm öleçek için Cronbach Alfa değeri 0.84 olarak tespit edilmiştir (Önler ve Varol Saraçoğlu, 2010). Bu çalışmada ise Cronbach's Alpha değeri 0,79 olarak hesaplanmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Veriler Ağustos - Eylül 2022 tarihleri arasında Google Forms aracılığı ile toplanmıştır. Hacettepe Üniversitesinden araştırmanın yürütülmesi için kurumsal onay, hem de Girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurulundan etik onay (05.07.2022 tarih; Karar no: GO 22/528) alınmıştır. Çevrimiçi anket bağlantısı, iki yolla öğrencilere duyurulmuştur. İlk olarak, davet metni ve çevrimiçi anket bağlantısı öğrencilerin sürekli takip ettiği okulun duyuru panosuna asılmıştır. İkinci olarak ise çevrimiçi anket bağlantısının yer aldığı davet metni öğrencilerin ve danışman öğretim elemanlarının haberleşmek için kullandıkları okulun sosyal medya platformu (WhatsApp) aracılığı ile öğrencilere ulaştırılmıştır.

Katılımcı gönüllüğünü korumak için ise katılımcılardan üç aşamada rıza alınmıştır. Katılımcıların davete olumlu yanıt vermesi, onların çalışmaya katılmak için ilk rızayı verdikleri şeklinde kabul edilmiştir. İkinci aşamadaki rıza ise çevrim içi anketin doldurulması sırasında alınmıştır. Anketin

en başına aydınlatılmış onam formu eklenmiş ve katılımcılara çalışmaya katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Bu bağlamda anketin üçüncü aşamasındaki rızayı ise anketin sonuna eklenen “Ankete gönüllü olarak mı katıldınız?” şeklindeki soruya verdikleri yanıt belirlemiştir. Bu iki sorudan herhangi birine olumsuz yanıt veren katılımcıların doldurduğu anketler çalışma dışı bırakılmıştır. Veri toplama formunun doldurulması yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler için IBM SPSS 23.0 programı (IBM SPSS, 2015) kullanılmıştır. Veriler öncelikle kontrolden geçirilmiş, hatalı ve eksik veriler araştırma dışı tutulmuştur. Daha sonra, kullanılan ölçeklerde yer alan bazı ifadelerle ilişkin ters kodlama işlemi yapılmıştır. Veri setinin istatistiklere uygun hale gelmesi ile birlikte, test tekniğine karar vermek üzere, dağılımın özellikleri incelenmiştir. Bu bağlamda dağılımın normallik varsayımını sağladığı kabul edilmiştir ($p>0,05$). Tanımlayıcı istatistikler için yüzdelik, frekans, minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler tercih edilmiştir. Araştırmanın çıkarımsal bulgularına ulaşmak için, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde etkisi, basit doğrusal regresyon ile ölçülmüştür. Regresyon modellerine dâhil edilen kategorik değişkenler için (n-1) kukla değişken belirlenmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Özellikleri

Tablo 1’de araştırmaya dâhil olan katılımcılar incelendiğinde, öğrencilerin çoğunun bekâr (%99,1) kadınlardan (%77,6) oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması $20,78\pm 1,78$ olup, çoğu (%56,1) ikinci sınıfta okumaktadır. Diğer taraftan en çok katılımcının radyoterapi programında (%16,1), en az katılımcının ise diş protez teknolojisi programında (%1,5) eğitimini sürdürdüğü tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğu ailesiyle kırsal bölgede yaşadığı (%56,1) için katılımcıların yine büyük bir bölümü eğitimleri sırasında öğrenci yurdunda (%54,2) kaldıklarını belirtmiştir. Çoğu katılımcının (%56,8) ailesinin gelir düzeyi asgari ücret kadardır. Annesi çalışan katılımcıların oranı %1,3 iken, babası çalışanların oranı ise %98,1’dir. Öte yandan araştırmaya katılanların çoğu (%48,4) meslek seçimini kendi iradesiyle yapmış olup, %55,5’i sağlık meslek lisesi mezunu değildir. Diğer taraftan katılımcıların %79,8’inin mesleği seçerken, hasta ile birebir temasının olup olmayacağını araştırdığı belirlenmiştir. Ek olarak katılımcıların %92’sinin meslek seçimi konusunda çevre baskısına maruz kalmadığı tespit edilmiştir. Son olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%65,8’i) programı seçmeden önce ders içeriklerini incelediği sonucuna da varılmıştır.

Tablo 1. Bağımsız Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	361	77,60

	Erkek	104	22,40
Medeni Durum	Bekâr	461	99,10
	Evli	4	0,90
Sınıf	1	204	43,90
	2	261	56,10
Program	Ağız ve Diş Sağlığı Programı	58	12,50
	Ameliyathane Hizmetleri Programı	33	7,10
	Dezenfeksiyon, Sterilizasyon ve Antisepsi Programı	16	3,40
	Diş Protez Teknolojisi Programı	7	1,50
	Eczane Hizmetleri Programı	11	2,40
	Elektronörofizyoloji Programı	56	12,00
	İlk ve Acil Yardım Programı	17	3,70
	Odyometri Programı	27	5,80
	Ortopedik Protez ve Ortez Programı	60	12,90
	Radyoterapi Programı	75	16,10
	Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı	31	6,70
	Tıbbi Görüntüleme Teknikleri Programı	60	12,90
	Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı	14	3,00
	Aile ile yaşanan yer	Kentte	204
Kırsal bölgede		261	56,10
Üniversite eğitimleri sırasında yaşadıkları yer	Aileyle	170	36,60
	Kendine ait evde	43	9,20
	Yurtta	252	54,20
Ailenin gelir düzeyi (Asgari ücret =4.253,40 TL)	Asgari ücret	264	56,80
	Asgari ücretin yaklaşık 2 katı	158	34,00
	Asgari ücretin yaklaşık 3 katı	43	9,20
Anneniz çalışıyor mu?	Evet	6	1,30
	Hayır	459	98,70
Babanız çalışıyor mu?	Hayır	9	1,90
	Evet	456	98,10
Mesleğinizi seçerken hangisinin etkisinde kaldınız?	Aile	116	24,90
	Arkadaş/Akran	42	9,00
	Kendim Seçtim	12	2,60
	Akademisyen/Uzman	70	15,10
Hangi liseden mezunsunuz	Hiç Kimse/Hiçbir Unsur	225	48,40
	Sağlık meslek lisesi	207	44,50
Mesleğinizi seçerken özellikle hastayla birebir temasınızın olup olmayacağını araştırdınız mı?	Diğer	258	55,50
	Evet	371	79,80
Bu mesleği seçmeniz konusunda çevreniz tarafından baskıya maruz kaldınız mı?	Hayır	94	20,20
	Evet	37	8,00
Mesleğinizi seçerken ders içeriklerine göz attınız mı?	Hayır	428	92,00
	Evet	306	65,80
	Hayır	159	34,20
	Minimum	Maksimum	X
Yaş	18	42	20,78
N			465

4.2. Bağımlı Değişkenlere İlişkin Bulgular

Tablo 2'ye göre katılımcıların ölçeklere verdikleri yanıtlar incelendiğinde, TIPI ölçeği için nevrotiklik alt boyutunun, en yüksek skora sahip olan boyut (8,72±2,28) olduğu görülmüştür. Bu boyuta ait skor arttıkça, duygusal dengenin arttığı görülüp, boyutun altında yer alan iki maddeye bakıldığında, nevrotiklik açısından araştırma kapsamındaki sağlık teknikerliği adaylarının duygusal açıdan daha dengeli ve az kaygılı bireyler olduğu görülmüştür. Ölçekte yer alan Nevrotiklik boyutunun alt iki maddesine bakıldığında (Kendimi kaygılı, kolaylıkla hayal kırıklığına uğrayan biri olarak görürüm maddesi için ters kodlama yapılmıştır.) kaygının azaldığı ve sakinliğin arttığı duygusal denge durumu daha yüksektir. Aynı ölçeğin toplam puanı ise 41,06±6,08 olarak tespit edilmiştir. Bu durum teknikerlerin kişilik örüntülerinin olumlu olduğunu düşündürmektedir. Diğer taraftan psikolojik sağlamlık ölçeğinin toplam skorunun, 13,95±4,21 olduğu ve katılımcıların psikolojik sağlamlıklarının düşük olduğu belirlenmiştir. Meslek seçimi ölçeğine verilen cevaplar incelendiğinde ise en yüksek skora sahip olan boyutun mesleki uygunluk boyutu olduğu (37,51±8,22) ve ölçeğin toplam skorunun 57,82±10,58 olduğu saptanmıştır. Mesleki uygunluk boyutunun skoru yükseldikçe sağlık teknikerliği adaylarının kendilerine uygun bir meslek seçimi yaptıkları düşünülmektedir. Meslek seçimi ölçeğinin yaşamsal nedenler ve mesleki uygunluk boyutlarının altında yer alan maddelere bakıldığında bireysel özelliklerin (istek, kişilik, yardım etme, ifade özgürlüğü vb.) meslek seçiminde daha olumlu etkide bulunduğu ve uygun olduğu görülmektedir. Ancak yaşamsal nedenler (sektörde lider olma, alternatif iş olanakları, aile etkisi vb.) daha düşük skorla meslek seçiminde daha geriplanda ve daha düşük skora sahip olmaktadır. Bu boyutların etkisi regresyon analizi ile ortaya konulmuştur (Tablo 3).

Tablo 2. Bağımlı Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

	N	X	SD	Cronbach's Alpha
On-Maddeli Kişilik Ölçeği (TIPI)	465	41,06	6,08	
Deneyime açıklık	465	7,10	2,19	
Uyumluluk	465	8,58	2,11	
Nevrotiklik	465	8,72	2,28	0,83
Sorumluluk	465	8,20	1,59	
Dışa dönüklük	465	8,47	1,85	
Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği	465	13,95	4,21	0,81
Meslek Seçimi Ölçeği	465	57,82	10,58	
Mesleki uygunluk	465	37,51	8,22	0,79
Yaşamsal nedenler	465	16,76	3,93	

4.3. Hipotez Testlerine Yönelik Bulgular

Yapılan regresyon analizi bulgularına göre sosyo-demografik değişkenlerden On maddeli kişilik ölçeği boyutlarından yalnızca deneyime açıklık boyutu üzerinde anlamlı etkisinin olduğu görülmüştür. Tablo 3'ten de görülebileceği gibi cinsiyet ve kırsal bölgede ikamet etme bağımsız değişkenlerinin On maddeli kişilik ölçeğinin deneyime açıklık boyutu üzerinde anlamlı etkisinin bulunduğu ($\beta=-0,19$, $p<0,05$; $\beta=0,11$, $p<0,05$), diğer değişkenlerin (yaş, gelir, medeni hal, babanın çalışma durumu vb.) ise bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda kadın katılımcıların, erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha az deneyime açık bireyler oldukları, diğer taraftan kırsal bölgede yaşayanların kent merkezinde yaşayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha fazla deneyime açık bireyler oldukları saptanmıştır.

Tablo 3. Deneyime Açıklık Boyutunu Etkileyen Bağımsız Değişkenler

Model	β	Std. Hata	Std. β	t	p	Tolerans	Varyans Şişme Faktörü
1 (Sabit)	6,18	2,02		3,05	,002**		
Yaş	,050	,062	,040	,803	,422	,816	1,226
Gelir	,042	,155	,013	,269	,788	,937	1,068
Cinsiyet (Kadın)	-,983	,241	-,187	-4,07	,000**	,969	1,032
Medeni hal (Evlü)	,954	1,168	,040	,816	,415	,842	1,187
Yaşanılan yer (Kırsal)	,496	,203	,112	2,448	,015**	,971	1,030
Babanın çalışma durumu	-,064	,733	-,004	-,087	,931	,962	1,040
Model Özeti							
		F					3,23
		t					5,54
		p					0,000
		Durbin Watson					1,86
		Ad.R ²					0,05

**p<0,05

Tablo 3'teki VIF değerleri ve Durbin Watson katsayısına bakıldığında ise faktörler arasında çoklu bağlantı problemi olmadığı görülmektedir. Modelin toplam varyansı açıklama yüzdesi 0,05 olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte hiçbir modelde sosyo-demografik değişkenlerin, kısa psikolojik sağlamlık ve sağlık teknikerliğinde meslek seçimi ölçekleri üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır.

Tablo 4. Meslek Seçimini Etkileyen Psikolojik Sağlamlık ve Kişilik Boyutları

Model	β	Std. Hata	Std. β	t	p	Tolerans	Varyans Şişme Faktörü
1 (Sabit)	44,14	3,697		11,94	,000		
Deneyime Açıklık	-,122	,228	-,025	-,533	,594	,892	1,121
Uyumluluk	,467	,237	,093	1,970	,049	,890	1,123
Nevrotiklik	,172	,228	,037	,751	,453	,821	1,218
Sorumluluk	,117	,331	,018	,354	,724	,807	1,240
Dışa dönüklük	1,335	,279	,234	4,776	,000	,828	1,208
Psikolojik Sağlamlık	-,231	,113	-,092	-2,041	,042	,984	1,017
Model Özeti							
		F					7,24
		t					11,94
		p					0,00
		Durbin Watson					1,98
		Ad.R ²					0,07

**p<0,05

Araştırma kapsamında Tablo4'te görülebileceği gibi meslek seçimi üzerinde etkisi olduğu düşünülen kişilik ölçeği boyutlarından dışadönüklük boyutunun, meslek seçiminde pozitif anlamı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir ($\beta=0,23$, $p<0,05$). Aynı zamanda uyumluluk boyutunun da meslek seçiminde pozitif anlamı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir ($\beta=0,09$, $p<0,05$). Diğer taraftan psikolojik sağlamlık toplam skorunun, meslek seçiminde istatistiksel olarak negatif anlamı etkisinin olduğu belirlenmiştir. ($\beta=-0,92$, $p<0,05$). Modelde değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi bulunmayıp, modelin toplam varyansı açıklama yüzdesinin 0,07 olduğu tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Geleceğin sağlık teknikeri unvanına sahip olacak, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda okuyan öğrencilerin kişiliklerinin ve psikolojik sağlamlıklarının, meslek seçimlerine etkisini araştıran bu çalışmada öğrencilerin daha çok kırsal bölgede yaşadıkları ve dolayısıyla eğitimleri

süresince de çoğunlukla yurttan kaldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin ailelerinin gelir seviyesi, daha çok asgari ücret düzeyindedir ve çoğunlukla anneleri çalışmayıp, babaları çalışmaktadır. Diğer taraftan öğrencilerin çoğu sağlık meslek lisesi dışında bir liseden mezun olmuştur.

Öğrencilerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde ise en yüksek ortalamaya sahip olan alt boyutun nevrotiklik boyutu olduğu ve en düşük ortalamaya sahip olan boyutun deneyime açıklık boyutunun olduğu görülmüştür. Nevrotiklik boyutunun temelinde kaygı, endişe, stres gibi olumsuz duyguları yaşama eğilimi vardır (Barrick ve Mount, 1991). Alanyazında en olumsuz boyut olarak algılanan nevrotiklik boyutunun (Kabakulak ve diğerleri, 2020) bu çalışmada en yüksek ortalamaya sahip alt boyut olarak tespit edilmesi, sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinin meslek hayatlarında daha az stresli ve daha az kaygılı bireyler olabileceklerini düşündürmektedir. Çeşitli sebeplerle genellikle üniversite öğrencilerinin, sağlık sorunları yaşamalarına ve derslerine devam edememelerine neden olabilecek düzeyde stresli ve kaygılı bireyler oldukları bilinmektedir (Srivastava ve Batra, 2014). Özellikle sağlık öğrencilerinin, kendilerini depresyona sürükleyebilecek bu tür olumsuz duygulara sahip olma potansiyelleri daha da yüksektir (Votmer ve diğerleri, 2008). Bu bağlamda araştırma kapsamında elde edilen bulguların tekniker aday öğrenciler için kaygı ve stresin daha az olduğu görülmektedir. Bulgular doğrultusunda sağlık sektöründe iş bulma potansiyelinin diğer sektörlerle kıyasla daha kolay olduğu düşünüldüğünde tekniker adaylarının daha dengeli ve stresten uzak olduğu sonucuna varılabilir. Diğer taraftan deneyime açıklık boyutu ise bireyin pozitif duygularla en çok olumlu ilişkisinin olduğu kabul edilen boyuttur (Kaufman ve diğerleri, 2016). Yeniliklere ve değişime açık olmayı ifade etmektedir (Neff ve diğerleri, 2005). Çalışmada öğrencilerin deneyime açıklık boyut ortalamasının düşük bulunması, iki yıllık eğitim sisteminin standartlaştırılmış müfredatı sebebiyle, öğrencilerin daha rutin faaliyetleri tercih ettiklerini ve risk almaktan kaçındıklarını düşündürmektedir. Diğer taraftan, öğrenciler hastaya sağlık hizmeti sunarken, onlara zarar vermemek için yalnızca aldıkları standart eğitimler sonucunda öğrendiklerini uygulama eğiliminde olabilirler. Kaplan (2020) da üniversite öğrencileri ile yaptığı bir çalışmada istikrara ve güvenliğe önem veren bireylerin deneyime açık bireyler olmadıklarını ileri sürmüştür. Benzer şekilde Akduran ve Çınar (2017) ile Aslan ve arkadaşları (2022) da yaptıkları bir çalışmada deneyime açıklık boyutunu, öğrencilerin en düşük ortalamaya sahip kişilik özelliği olarak tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar bulgumuzu destekler nitelik taşımaktadır.

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ortalamalarının düşük olduğudur. Benzer şekilde alanyazında yapılan farklı çalışmalar da sağlık öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmiştir (Çetin ve Anuk, 2020; Pınar ve diğerleri, 2018). Bu sonuç, sağlık eğitimi alan meslek yüksekokulu öğrencilerinin stres, kaygı, depresyon, yorgunluk gibi psikolojik sorunlarla başa çıkma konusunda zorluklar yaşadıklarını ve öğrencilerin psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarını düşündürülebilir. Sağlık eğitimi alan öğrencilerin, teorik bilgilerini artırmak amacıyla aldıkları eğitimde kendilerinden başarıyla tamamlamaları beklenen ağır ödevler ve sınavlara (Majrash ve diğerleri, 2021) ek olarak klinik uygulama ortamlarında aldıkları eğitimler de stres yaşamalarına neden olmaktadır (Aedh ve diğerleri, 2015). Öğrencilerin psikolojik sağlamlığını desteklemek için danışman öğretim elemanları, öğrencilerin akademik ve kişisel ihtiyaçlarına yönelik danışmanlık hizmeti sunabilirler ya da zaman yönetimi ve stres yönetimi gibi konularda seçmeli dersler açabilirler.

Araştırmadan ortaya çıkan diğer bir sonuç, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleklerini tercih etmelerinde, mesleğin kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olduğu düşüncesinin etkili olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle öğrenciler, sağlık alanında çalışmayı seçerken

kendi ilgi alanları ve yeteneklerini dikkate alarak bu mesleğin kendileri için uygun bir meslek olduğu düşüncesiyle tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç öğrencilerin tanımlayıcı sorulara verdikleri cevaplarla da örtüşmektedir. Öğrenciler, mesleklerini seçerken genellikle çevreden herhangi bir baskıya maruz kalmadıklarını, kimsenin etkisi altında kalmadıklarını, çoğunlukla ders içeriklerini inceleyerek ve bilinçli olarak kendilerine en uygun programı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada mesleki uygunluk puan ortalamasının yüksek olması, öğrencilerin ileride sağlık teknikerliği mesleğini severek yapacaklarına ve iş doyumlarının yüksek olacağına dair beklentileri artırmaktadır (Tosunöz ve diğerleri, 2019).

Diğer taraftan deneyime açıklık boyutu için çalışmadan elde edilen sonuçlar, kız öğrencilerin erkeklere göre daha düşük bir ortalamaya sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, kız öğrencilerin genel olarak yeni deneyimlere karşı daha az ilgi duyduklarını veya risk almaktan daha fazla kaçındıklarını göstermektedir. Benzer şekilde Ünsal ve İhtiyaroğlu (2022) tarafından, öğretmenler üzerinde yapılan bir çalışmada da erkek öğretmenlerin deneyime açıklık puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerini araştıran bir başka çalışmada da benzer şekilde erkek öğrencilerin, kızlara göre daha deneyime açık bireyler oldukları görülmüştür (Kaval ve diğerleri, 2022). Özellikle kız öğrencilerin deneyime açıklık boyutuna ilişkin ortalamalarını yükseltmek için, aldıkları sağlık eğitimi sırasında farklı staj olanaklarıyla, gönüllü faaliyetlerle ya da proje ödevleri ile kız öğrencilerin özgüvenlerinin artırılmasına yönelik farklı fırsatlar sunulabilir. Deneyime açıklık boyutu için araştırmadan elde edilen başka bir sonuç, kırsal bölgede yaşayan öğrencilerin kentte yaşayanlara göre daha yüksek ortalamaya sahip bireyler olduklarını göstermektedir. Kent yaşamı daha yoğun olduğu için bu yerleşim yeri, öğrencilerin daha rutin faaliyetlere odaklanma eğiliminde olmalarına yol açabilir. Deneyime açık bireyler, yaşadıkları bölgenin de etkisiyle öğrenmeye ve keşfetmeye daha meraklıdırlar (Dong ve Ni, 2020). Bu sebeple kırsal bölgede yaşayan öğrencilerin deneyime açıklık boyutundaki meraklarını desteklemeye yönelik olarak, bu öğrencilere yaratıcı ve özgün projeler geliştirmeleri için teşvik edici ortamlar sunulabilir, daha fazla pratik uygulamalar ve saha çalışmaları düzenlenebilir. Ayrıca kırsal bölgede yaşayan öğrencilerin, farklı bir çevreye ve eğitim ortamına adapte olmalarına yardımcı olmak için psikolojik destek hizmeti verilebilir.

Araştırmanın diğer bir önemli sonucu ise dışa dönük kişilik özelliğine sahip öğrencilerin, sağlık teknikerliği mesleğini seçme olasılıklarının daha yüksek olmasıdır. Bu sonuç, dışa dönük kişilik özelliğine sahip olan bireylerin, insanlarla birebir iletişim gerektiren sağlık teknikerliği mesleğini tercih edebildiklerini göstermektedir. Alanyazındaki farklı çalışmalar da dışa dönüklük seviyeleri yüksek olan bireylerin, takım çalışması gerektiren mesleklerde çalışmaktan ve insanlarla doğrudan etkileşim içinde olmaktan memnun oluklarını göstermiştir (Berings ve diğerleri, 2004). Benzer şekilde sağlık kurumlarının da etkili bir sağlık hizmet sunumu için dışa dönük sağlık personelleri ile çalışmayı tercih ettikleri bilinmektedir (Esterwood ve Robert, 2021). Bu sebeple meslek seçiminde öğrenciye rehberlik edecek danışmanların, öğrencilerin ilgi, yetenek, beceri ve kişiliklerini değerlendirerek, onlara kariyer planlamalarında destek vermelerinin önemli olduğu söylenebilir.

Uyumluluk kişilik özelliğinin de sağlık teknikerliği mesleği seçiminde aynı yönlü etkisinin olduğu, bu araştırmadan elde edilen bir diğer önemli sonuçtur. Bu sonuç, uyumluluk kişilik özelliğine sahip bireylerin daha çok, insanlarla uyumlu bir şekilde çalışmayı gerektiren meslekleri tercih etme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Li ve Xie (2020), yaptıkları bir çalışmada sağlık profesyonellerinin uyumlu kişilik özelliğine sahip olmalarının örgütsel açıdan önemine vurgu yaparak, bu kişilik özelliğinin sağlık kurumlarının örgüt kültürüne olumlu katkı sunacağını ileri

sürmüşlerdir. Mount ve arkadaşları (1998) da uyumluluk kişilik özelliğine sahip olan bireylerin, iş hayatlarında daha yüksek düzeyde kişilerarası yeterlilik sergilediklerini ve grup çalışmalarına daha iyi uyum sağladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca Opesade ve Alade (2021) de uyumluluk kişilik özelliğine sahip olan bireylerin, çalışma arkadaşlarının performansında iyileştirme yapmak için yeni fikirler önererek, onlara yardım etme olasılıklarının daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, yapılan bu çalışma ile benzerlik göstererek, uyumluluk kişilik özelliğinin meslek seçiminde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda uyumluluk kişilik özelliği düşük olan çalışanlara yönelik, özel rehberlik ve destek sağlamak, onların daha verimli ve etkili çalışmalarını teşvik edebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer önemli sonuç ise psikolojik sağlamlığın, öğrencilerin sağlık teknikerliği meslek seçiminde istatistiksel olarak olumsuz yönde anlamlı bir etkisinin olduğudur. Bu tespit, yüksek psikolojik sağlamlığa sahip olan öğrencilerin, iki yıllık eğitimleri sonucunda sahip olacakları sağlık teknikeri unvanını almak yerine, farklı meslek alanlarına yönelme olasılıklarının daha yüksek olduğunu düşündürmektedir. Diğer bir ifadeyle, stresli ve zorlu koşullarla başa çıkma becerilerine daha yüksek düzeyde sahip olan öğrenciler, iki yıllık sağlık eğitimi veren programlar yerine, farklı meslek alanlarına yönelebilmektedirler. Oysa sağlık ile ilgili meslekleri yapacak olan tüm öğrencilerden, mesleklerinde başarılı olabilmeleri için yüksek psikolojik sağlamlığa sahip olmaları beklenmektedir (Li ve Hasson, 2020). Bu sebeple psikolojik sağlamlığı düşük olan öğrencilere, psikolojik sağlamlıklarını artırmaları için teorik ve pratik eğitimler verilebilir ve bu eğitimler simülasyon programlarıyla desteklenebilir.

Bu araştırmada bazı sınırlılıklar da bulunmaktadır. Verilerin toplanmasında örneklem seçme yoluna gidilmeyip, çalışmanın tek bir üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiş olması, çalışmanın genellenmesinin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Diğer taraftan çalışmaya katılan öğrencilerin eğitim gördüğü programlar, çalışmanın yapıldığı üniversitede yer alan 13 programla sınırlı kalmıştır. Oysa diğer üniversitelerin meslek yüksekokullarında, eğitim veren anestezi, optisyenlik gibi farklı programlar bulunmaktadır (Sakarya Üniversitesi, 2023; Yüksek İhtisas Üniversitesi, 2023). Bu bağlamda gelecekte, farklı üniversitelerde uygulanacak benzer çalışmalarla, araştırma sonuçlarının daha da etkili olabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan gelecek çalışmalarda, mevcut çalışmada kullanılan değişkenlerden farklı olarak, iletişim becerisi, akademik başarı, tükenmişlik, teknoloji kullanımı gibi farklı bağımsız değişkenlerden oluşan yeni bir model oluşturularak, geleceğin sağlık teknikerlerinin meslek seçimini etkileyen diğer değişkenler detaylı incelenebilir.

Geliş Tarihi Kabul Tarihi Yayın Tarihi	29 Temmuz 2023 24 Kasım 2023 31 Aralık 2023
Yazar Katkısı	Simge SAMANCI (%50), Gamze YORGANCIOĞLU TARCAN (%50)
Hakem Değerlendirmesi	Çift taraflı kör hakemlik
Etik Onay	Bu çalışma için etik onay, Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 05.07.2022 tarih ve 2022/12-77 sayılı olarak alınmıştır.
Çıkar Çatışması	Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanır. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr
Submission Acceptance Publication	29 July 2023 24 November 2023 31 December 2023
Author Contribution	Simge SAMANCI (50%), Gamze YORGANCIOĞLU TARCAN (50%)
Peer-review	Double-blind peer review
Ethical Approval	The approval of the Hacettepe University Ethical Committee no 2022/12-77 dated 05.07.2022 was obtained for this study.
Conflicts of Interest	The authors declare that there is no conflict of interest.
Grant Support	The authors received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain(s) the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Aedh, A.I., Elfaki, N.K. ve Mohamed, I.A. (2015) Factors associated with stress among nursing students (Najran University-Saudi Arabia). *IOSR Journal of Nursing and Health Science*, 4(6), 33– 38. doi:[10.9790/1959-04663338](https://doi.org/10.9790/1959-04663338)
- Agarwala, T. (2008) Factors influencing career choice of management students in India. *Career Development International*, 13(4), 362–376. doi:[10.1108/13620430810880844](https://doi.org/10.1108/13620430810880844)
- Akduran, F. ve Çınar, N. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin kişilik özellikleri ile kendini ayarlama becerisi arasındaki ilişki. Adnan Menderes Üniversitesi 1. Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi Sayfa, 24 Haziran- 1 Temmuz, Aydın.
- Akın, M., Amil, O. ve Özdevecioğlu, M. (2016). Is your manager a psychopath? An evaluation of the relationship between the personality types of managers and workers and the levels of psychopathy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 221, 76-85. doi:[10.1016/j.sbspro.2016.05.092](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.05.092)
- AL-Abrow, H., Al-Maatoq, M., Alharbi, R. K., Alnoor, A., Abdullah, H. O., Abbas, S. ve Khattak, Z. Z. (2021). Understanding employees' responses to the COVID-19 pandemic: The attractiveness of healthcare jobs. *Global Business and Organizational Excellence*, 40(2), 19-33. doi:[10.1002/joe.22070](https://doi.org/10.1002/joe.22070)
- Alkaya, S.A., Yaman, Ş. ve Simones, J. (2018). Professional values and career choice of nursing students. *Nursing Ethics*, 25(2), 243-252. doi:[10.1177/0969733017707007](https://doi.org/10.1177/0969733017707007)
- Almaçık, E., Of, M., Balkaş, J., Tülemmez, S., Mirzayev, M. ve Alferra, H. (2021). The effects of university students' psychological resilience and hopelessness on career future perceptions during the pandemic process. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(1), 248-266. doi:[10.15295/bmij.v9i1.1757](https://doi.org/10.15295/bmij.v9i1.1757)
- Antony, J.S. (1998). Personality-career fit and freshman medical career aspirations: a test of Holland's theory. *Research in Higher Education*, 39(6), 679-698. doi:[10.1023/A:1018762008742](https://doi.org/10.1023/A:1018762008742)
- Arslan, H.N., Karabekiroglu, A., Terzi, O. ve Dundar, C. (2021). The effects of the COVID-19 outbreak on physicians' psychological resilience levels. *Postgraduate Medicine*, 133(2), 223-230. doi:[10.1080/00325481.2021.1874166](https://doi.org/10.1080/00325481.2021.1874166)
- Aslan, K.S.Ü., Cantekin, I. ve Tar, E. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin kişilik özelliklerinin yeme davranışları üzerine etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(1), 69-75. doi:[10.5961/higheredusci.958398](https://doi.org/10.5961/higheredusci.958398)
- Atak, H., (2013). The Turkish adaptation of the ten-item personality inventory. *Archives of Neuropsychiatr*, 50, 312-319. doi:[10.4274/npa.v6128](https://doi.org/10.4274/npa.v6128)
- Atli, A. ve Kaya, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 331-342. doi:[10.29029/busbed.322778](https://doi.org/10.29029/busbed.322778)
- Barrick, M.R. ve Mount, M. K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: a meta-analysis. *Personnel Psychology*, 44(1), 1-26. doi:[10.1111/j.1744-6570.1991.tb00688.x](https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1991.tb00688.x)
- Basım, H.N. ve Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114. Erişim adresi: https://www.baskent.edu.tr/~nbasim/files/yetiskinler_icin_psikolojik_dayaniklilik_olcegi.pdf
- Basım, H.N., Çetin, F. ve Tabak, A. (2009). Beş faktör kişilik özelliklerinin kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarıyla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63). Erişim adresi: <https://www.proquest.com/openview/03d46dcd465a2eb8e1640a0b0766ff6f/1?cbl=28562&pq-origsite=gscholar>

- Berings, D., De Fruyt, F. ve Bouwen, R. (2004). Work values and personality traits as predictors of enterprising and social vocational interests. *Personality and Individual Differences*, 36(2), 349-364. doi:[10.1016/S0191-8869\(03\)00101-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00101-6)
- Bono, J.E., Boles, T.L., Judge, T.A. ve Lauver, K.J. (2002). The role of personality in task and relationship conflict. *Journal of Personality*, 70(3), 311-344. doi:[10.1111/1467-6494.05007](https://doi.org/10.1111/1467-6494.05007)
- Bozdağ, B. (2020). Examination of Psychological Resilience Levels of High School Students. *World Journal of Education*, 10(3), 65-78. doi:[10.5430/wje.v10n3p65](https://doi.org/10.5430/wje.v10n3p65)
- Costa, P.T. ve McCrae, R. R. (1995). Domains and facets: hiyerarchical personality assessment using the revised neo personality inventory. *Journal of Personality Assessment*, 64(1), 21-50. doi:[10.1207/s15327752jpa6401_2](https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6401_2)
- Costa, P. T. ve McCrae, R. R. (1998). Trait theories of personality. In *Advanced Personality* (ss. 103-121). Boston, MA: Springer US
- Çetin, C. ve Anuk, Ö. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık: Bir kamu üniversitesi öğrencileri örnekleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 170-189. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/asead/issue/54658/733121>
- Demirgil, Z. ve Erdem, R. (2019). Meslek ve Kişilik Etkileşiminin Büyük Beğli ve RIASEC Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 231-245. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbe/issue/49505/634685>
- Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102. Erişim adresi: <https://www.tayfundogan.net/wp-content/uploads/2016/09/K%C4%B1saPsikolojikSağlamlıkOlcegi.pdf>
- Dong, R. ve Ni, S.G. (2020). Openness to experience, extraversion, and subjective well-being among Chinese college students: The mediating role of dispositional awe. *Psychological Reports*, 123(3), 903-928. doi:[10.1177/0033294119826884](https://doi.org/10.1177/0033294119826884)
- Esterwood, C. ve Robert, L.P. (2021). A systematic review of human and robot personality in health care human-robot interaction. *Frontiers in Robotics and AI*, 8, 1-19. [10.3389/frobt.2021.748246](https://doi.org/10.3389/frobt.2021.748246)
- Foley, S., Linnehan, F., Greenhaus, J.H. ve Weer, C.H. (2006). The impact of gender similarity, racial similarity, and work culture on family-supportive supervision. *Group & Organization Management*, 31, 420- 441. doi:[10.1177/1059601106286884](https://doi.org/10.1177/1059601106286884)
- Garnezy N. (1993) Children in Poverty: Resilience despite Risk. *Psychiatry*, 56, 127-136. doi:[10.1080/00332747.1993.11024627](https://doi.org/10.1080/00332747.1993.11024627)
- Gati, I., Gadassi, R., Saka, N., Hadadi, Y., Ansenberg, N., Friedmann, R. ve Asulin-Peretz, L. (2011). Emotional and personality-related aspects of career decision-making difficulties: Facets of career indecisiveness. *Journal of Career Assessment*, 19(1), 3-20. doi:[10.1177/1069072710382525](https://doi.org/10.1177/1069072710382525)
- Gayef, A. ve Sarıkaya, Ö. (2012). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde mesleki güdülenme. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 33(33), 9-18. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ted/issue/21318/228718>
- Gosling, S.D., Rentfrow, P.J. ve Swann Jr. W.B., (2003), A very brief measure of the Big Five personality domains. *Journal Research in Personality*, 37, 504-528. doi:[10.1016/S0092-6566\(03\)00046-1](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(03)00046-1)
- Gundogan, S. (2021). The mediator role of the fear of COVID-19 in the relationship between psychological resilience and life satisfaction. *Current Psychology*, 40(12), 6291-6299. doi:[10.1007/s12144-021-01525-w](https://doi.org/10.1007/s12144-021-01525-w)
- Gürbüz, P., Yetiş, G. ve Çırak, Z.D. (2019). İlk ve acil yardım programı öğrencilerinin mesleki uygulamaları yapma ve yeterli hissetme durumlarının belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi*

-
- Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 7(2), 170-177. doi:[10.33715/inonusaglik.628804](https://doi.org/10.33715/inonusaglik.628804)
- Haar, J. ve Staniland, N., (2016). The influence of psychological resilience on the career satisfaction of Maori employees: exploring the moderating effects of collectivism. *New Zealand Journal of Human Resources Management*, 16(1), 58-72. Erişim adresi: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=18d1dbd8-2070-48bc-8022-0dad925e200f%40redis>
- Holik, D., Milostić-Srb, A., Popić, B., Rudan, S., Bajan, A., Javorček, H. ve Majnarić-Trtica, L. (2022). The level of empathy and psychological distress in nurses and health technicians. *Collegium Antropologicum*, 46(1), 29-35. doi:[10.5671/ca.46.1.5](https://doi.org/10.5671/ca.46.1.5)
- Holland J.L. (1958). A personality inventory employing occupational titles. *Journal of Applied Psychology*. 42, 336–342. doi:[10.1037/h0047330](https://doi.org/10.1037/h0047330)
- Holland, J.L. (1959). A theory of vocational choice. *Journal of Counseling Psychology*, 6(1), 35-45. doi:[10.1037/h0040767](https://doi.org/10.1037/h0040767)
- Holland J.L. (1996). Exploring careers with a typology: What we have learned and some new directions. *American Psychologist*. 51, 397–406. doi:[10.1037/0003-066X.51.4.397](https://doi.org/10.1037/0003-066X.51.4.397)
- Holland, J.L. (1997). Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources. Erişim adresi: <https://psycnet.apa.org/record/1997-08980-000>
- IBM-SPSS. (2015). Statistics for Windows, version 23.0. SPSS Inc
- İspir, Ö., Elibol, E. ve Sönmez, B. (2019). The relationship of personality traits and entrepreneurship tendencies with career adaptability of nursing students. *Nurse Education Today*, 79, 41-47. doi:[10.1016/j.nedt.2019.05.017](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.05.017)
- Jirwe, M. ve Rudman, A. (2012). Why choose a career in nursing?. *Journal of Advanced Nursing*, 68(7), 1615-1623. doi:[10.1111/j.1365-2648.2012.05991.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2012.05991.x)
- Jugović, I., Marušić, I., Pavin Ivanec, T. ve Vizek Vidović, V. (2012). Motivation and personality of preservice teachers in Croatia. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40(3), 271-287. doi:[10.1080/1359866X.2012.70004](https://doi.org/10.1080/1359866X.2012.70004)
- Kabakulak, A., Başar, B. ve Soybalı, H. H. (2020). Rekreatif Etkinliklerin Seçiminde Kişilik Özelliklerinin Etkisi: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 3(2), 74-89. doi:[10.34090/tured.742892](https://doi.org/10.34090/tured.742892)
- Kaplan, N. (2020). Kişilik özelliklerinin kariyer değerleri üzerindeki etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Güncel Pazarlama Yaklaşımları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 132-152. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/gupayad/issue/60538/881821>
- Kaufman, S.B., Quilty, L.C., Grazioplene, R.G., Hirsh, J.B., Gray, J.R., Peterson, J.B., ve DeYoung, C.G. (2016). Openness to experience and intellect differentially predict creative achievement in the arts and sciences. *Journal of Personality*, 84(2), 248-258. doi:[10.1111/jopy.12156](https://doi.org/10.1111/jopy.12156)
- Kaval, N.O., Akçay, N.S.G. ve Kılıç, G. (2022). Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri, üstbiliş, internet kullanım fonksiyonu ve problemlerle ilgili internet kullanım özelliklerinin incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 6(12), 167-202. doi:[10.31461/ybpd.1193663](https://doi.org/10.31461/ybpd.1193663)
- Kavi, E. ve Karakale, B. (2018). Çalışan psikolojisi açısından psikolojik dayanıklılık. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(17), 55-77. doi:[10.31199/hakisderg.391826](https://doi.org/10.31199/hakisderg.391826)
- Kleine, A.K., Schmitt, A. ve Wisse, B. (2021). Students' career exploration: A meta-analysis. *Journal of Vocational Behavior*, 131, 103645. doi:[10.1016/j.jvb.2021.103645](https://doi.org/10.1016/j.jvb.2021.103645)
- Kuzgun, Y. (2000). Meslek danışmanlığı kuram ve uygulamalar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Li, Z.S. ve Hasson, F. (2020). Resilience, stress, and psychological well-being in nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*, 90, 104440. doi:[10.1016/j.nedt.2020.104440](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104440)
-

- Li, W.W. ve Xie, G. (2020). Personality and job satisfaction among Chinese health practitioners: The mediating role of professional quality of life. *Health Psychology Open*, 7(2), 1-15. doi:[10.1177/2055102920965053](https://doi.org/10.1177/2055102920965053)
- Liebert, M.L. ve Spiegler, M.D. (1990). Personality strategies and issues. California: Brooks/Cole Publishing Company. Erişim adresi: <https://cir.nii.ac.jp/crid/1130282270341675776>
- Majrashi, A., Khalil, A., Nagshabandi, E.A. ve Majrashi, A. (2021). Stressors and copin strategies among nursing students during the COVID-19 Pandemic: Scopin Review. *Nursing Resources*, 2(1), 1-11. doi:[10.3390/nursrep11020042](https://doi.org/10.3390/nursrep11020042)
- Maslow, A.H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396. doi:[10.1037/h0054346](https://doi.org/10.1037/h0054346)
- Mount, M.K., Barrick, M.R. ve Stewart, G.L. (1998). Five-factor model of personality and performance in jobs involving interpersonal interactions. *Human Performance*, 11, 45-165. doi:[10.1080/08959285.1998.9668029](https://doi.org/10.1080/08959285.1998.9668029)
- McAllister, M. ve McKinnon, J. (2009). The importance of teaching and learning resilience in the health disciplines: a critical review of the literature. *Nurse Education Today*, 29(4), 371-379. doi:[10.1016/j.nedt.2008.10.011](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2008.10.011)
- McCrae, R.R. ve Costa, P.T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 81. doi:[10.1037/0022-3514.52.1.81](https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.1.81)
- Miers, M.E., Rickaby, C.E. ve Pollard, K.C. (2007). Career choices in health care: Is nursing a special case? A content analysis of survey data. *International Journal of Nursing Studies*, 44(7), 1196-1209. doi:[10.1016/j.ijnurstu.2006.04.010](https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2006.04.010)
- Neff, K.D., Hseih, Y. ve Dejithirat, K. (2005). Self-compassion, achievement goals, and coping with academic failure. *Self and Identity*, 4, 263-287. doi:[10.1080/13576500444000317](https://doi.org/10.1080/13576500444000317)
- Okur, Z. ve Baykal, Ü. (2016). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin kariyer eğilimi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 2(2), 23-35. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/asder/issue/45846/578809>
- Önler, E. ve Varol Saraçoğlu, G. (2010). Hemşirelikte meslek seçimi ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(2), 78-85. Erişim adresi: https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/4554/78-85_pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Opesade, A.O. ve Alade, F.I. (2021). Theory of planned behaviour factors and personality traits as determinants of the knowledge-sharing behaviour of pharmacists in Oyo State, Nigeria. *Journal of Librarianship and Information Science*, 53(1), 75-88. doi:[10.1177/0961000620919783](https://doi.org/10.1177/0961000620919783)
- Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589. doi:[10.5455/cap.20120433](https://doi.org/10.5455/cap.20120433)
- Özler, N.D. ve Yeni, Z. (2017). A research on determination of the relationship between resilience and career future perception, 3. Global Business Research Congress, 554-559. doi:[10.17261/Pressacademia.2017.631](https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2017.631)
- Park, S.Y., Cha, S.B., Joo, M.H. ve Na H. (2022). A multivariate discriminant analysis of university students' career decisions based on career adaptability, social support, academic major relevance, and university life satisfaction. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 22, 191-206. doi:[10.1007/s10775-021-09480-5](https://doi.org/10.1007/s10775-021-09480-5)
- Pınar, S.E., Yıldırım, G. ve Sayın, N. (2018). Investigating the psychological resilience, self-confidence and problem-solving skills of midwife candidates. *Nurse Education Today*, 64, 144-149. doi:[10.1016/j.nedt.2018.02.014](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.02.014)
- Piedmont, R.L., McCrae, R.R. ve Costa, P.T. (1991). Adjective check list scales and the five-factor model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 630-637. doi:[10.1037/0022-3514.60.4.630](https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.4.630)

- Price, S.L. (2009). Becoming a nurse: a meta-study of early professional socialization and career choice in nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 65(1), 11-19. doi:[10.1111/j.1365-2648.2008.04839.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2008.04839.x)
- Roe, A. ve Lunneborg, P.W. (1990). Personality development and career choice. I.D. Brown, L. Brooks (Ed.), *Career choice and development: Applying contemporary theories to practice*, Jossey-Bass, (ss.68-101) içinde. Erişim adresi: <https://psycnet.apa.org/record/1990-97532-004>
- Sakarya Üniversitesi, (2023). <https://shmyo.sakarya.edu.tr/> adresinden 22.07.2023 tarihinde alınmıştır.
- Sarikaya, T. ve Khorshid, L. (2009). Investigation of profession choice and affecting factors of university students. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/256278>
- Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P. ve Jennifer Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15(3), 194-200. doi:[10.1080/10705500802222972](https://doi.org/10.1080/10705500802222972)
- Srivastava, R. ve Batra, J. (2014). Oxidative stress and psychological functioning among medical students. *Industrial Psychiatry Journal*, 23(2), 127. doi:[10.4103/0972-6748.151684](https://doi.org/10.4103/0972-6748.151684)
- Stephens, T.M. (2015). Nursing student resilience: A concept clarification. *Nursing Forum*, 48(2), 125-133. doi:[10.1111/nuf.12015](https://doi.org/10.1111/nuf.12015)
- Taber, B.J., Hartung, P.J. ve Borges, N.J. (2011). Personality and values as predictors of medical specialty choice. *Journal of Vocational Behavior*, 78(2), 202-209. doi:[10.1016/j.jvb.2010.09.006](https://doi.org/10.1016/j.jvb.2010.09.006)
- Theron, L.C. (2013). Black students' recollections of pathways to resilience: Lessons for school psychologists. *School Psychology International*, 34(5), 527-539. doi:[10.1177/0143034312472762](https://doi.org/10.1177/0143034312472762)
- Thomas, L.J. ve Revell, S.H. (2016). Resilience in nursing students: An integrative review. *Nurse Education Today*, 36, 457-462. doi:[10.1016/j.nedt.2015.10.016](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.10.016)
- Tosunöz, İ. K., Eskimez, Z. ve Öztunç, G. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 91-97. doi:[10.30934/kusbed.532097](https://doi.org/10.30934/kusbed.532097)
- Ünsal, Y. ve İhtiyaroğlu, N. (2022). Öğretmenlerin kişilik özellikleri ile etkili iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 98-109. doi:[10.21666/muefd.779129](https://doi.org/10.21666/muefd.779129)
- Voltmer, E., Kieschke, U., Schwappach, D.L., Wirsching, M. ve Spahn, C. (2008). Psychosocial health risk factors and resources of medical students and physicians: a cross-sectional study. *BMC Medical Education*, 8, 1-9. doi:[10.1186/1472-6920-8-46](https://doi.org/10.1186/1472-6920-8-46)
- Yüksek İhtisas Üniversitesi, (2023). <https://yuksekihtisasuniversitesi.edu.tr/sayfa/akademik/yuksekokullar/saglik-hizmetleri-meslek-yuksekokulu> adresinden 22.07.2023 tarihinde alınmıştır.
- Wahab, S.N.B.A., Mordiffi, S.Z., Ang, E. ve Lopez, V. (2017). Light at the end of the tunnel: New graduate nurses' accounts of resilience: A qualitative study using Photovoice. *Nurse Education Today*, 52, 43-49. doi:[10.1016/j.nedt.2017.02.007](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.02.007)
- Whiston, S.C., Li, Y., Mitts, N.G. ve Wright, L. (2017). Effectiveness of career choice interventions: A meta-analytic replication and extension. *Journal of Vocational Behavior*, 100, 175-184. doi:[10.1016/j.jvb.2017.03.010](https://doi.org/10.1016/j.jvb.2017.03.010)
- Woods, S.A. ve Hampson, S.E. (2010). Predicting adult occupational environments from gender and childhood personality traits. *Journal of Applied Psychology*, 95(6), 1045. doi:[10.1037/a0020600](https://doi.org/10.1037/a0020600)

-
- Woods, S.A., Lievens, F., De Fruyt, F. ve Wille, B. (2013). Personality across working life: The longitudinal and reciprocal influences of personality on work. *Journal of Organizational Behavior*, 34(S1), S7-S25. doi:[10.1002/job.1863](https://doi.org/10.1002/job.1863)
- Wu, L.T., Low, M.M.J., Tan, K.K., López, V. ve Liaw, S.Y. (2015). Why not nursing? a systematic review of factors influencing career choice among healthcare students. *International Nursing Review*, 62(4), 547-562. doi:[10.1111/inr.12220](https://doi.org/10.1111/inr.12220)
- Xu, C., Gao, L., Zhang, S., Zhang, J., Li, C., Zhang, D., ... ve Liu, J. (2022). Motivations and future plans of the final year students in a Chinese dental school. *BMC Medical Education*, 22(1), 1-11. doi:[10.1186/s12909-022-03156-6](https://doi.org/10.1186/s12909-022-03156-6)
- Yang, G., Wang, L., Wang, J., Geng, Z., Liu, H. ve Xu, T. (2021). Career choice regret during COVID-19 among healthcare students and professionals in mainland China: a cross-sectional study. *BMC Medical Education*, 21(1), 1-10. doi:[10.1186/s12909-021-02972-6](https://doi.org/10.1186/s12909-021-02972-6)
- Yeşilyaprak, B. (2012). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığında paradigma değişimi ve türkiye açısından sonuçlar: geçmişten geleceğe yönelik bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 97-118. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/127535>
- Yıldız, E. (2021). Posttraumatic growth and positive determinants in nursing students after COVID-19 alarm status: a descriptive cross-sectional study. *Perspectives in Psychiatric Care*, 57(4), 1876-1887. doi:[10.1111/ppc.12761](https://doi.org/10.1111/ppc.12761)
- Zysberg, L. ve Berry, D. M. (2005). Gender and students' vocational choices in entering the field of nursing. *Nursing Outlook*, 53(4), 193-198. doi:[10.1016/j.outlook.2005.05.001](https://doi.org/10.1016/j.outlook.2005.05.001)

EXTENDED SUMMARY

Introduction

At the core of an individual's ability to make the right career choice are their skills, competencies, future goals, and life expectations. It is generally believed that an individual who is aware of their own skills and competencies will make informed decisions in career choices. On the other hand, an individual with high psychological resilience can more easily decide on a profession that suits them and experience less regret regarding career choices. As far as is known, this study is the first investigation exploring the impact of the personalities and psychological resilience of individuals who will pursue a career in health technicians on their career choices. Therefore, it is believed that the study will address a significant gap in the existing literature.

Purpose

The purpose of the study is to reveal the possible effect of psychological resilience and personality traits of students who study at a well-known vocational school with different programs in the field of health technicians, located in a metropolitan region in Turkey, and who will have the title of health technicians in the future, on the choice of health technician profession.

Method

465 students of a two-year vocational school of health services at a state university in Ankara agreed to participate in the study voluntarily. As a data collection tool, a survey form comprising four sections: student information form, ten-item personality scale, short psychological resilience scale, and health technician career choice scale was utilized. The online survey link was announced to students in two ways. First, the invitation text and the online survey link were posted on the school notice board. Secondly, the invitation text containing the online survey link was delivered to the students via the school's social media platform (WhatsApp), which the students and faculty advisors use to communicate. Data was gathered through Google Forms between August and September 2022 and analyzed using the IBM SPSS 23.0 program.

Findings

As a result of the analyses, it has been determined that students who will pursue a career in health technician find this profession suitable for their interests and abilities. On the other hand, participants were observed to be individuals with lower levels of stress and anxiety. Additionally, it was found that health students participating in the research have a low tendency to cope with psychological problems such as stress, anxiety, and depression. Another result of the research is that the extraversion and agreeableness dimensions of students' personality traits have a positive significant impact on their career choice, while their psychological resilience has a negative significant effect on their tendency to choose a profession.

Conclusion

With this study, it has been seen that participants who were extroverted, agreeable, but had lower psychological resilience preferred the health technician profession.